

Historične bilješke.

Obraćanje Anglikanaca. Sa neumrlim Newman-om započe katolički preporod u Engleskoj. Od njegova doba pa sve do danas pokret za prelazom na katolicizam nije prestao u onamošnjoj zemlji. Naravno u glavnom mislim pod tim na obraćenja pojedinih osoba, no evo ove godine u isti mah prijeđoše dvije redovničke zajednice na katolicizam.

Pred kojih 20 godina zamisli neki mladi Engleski ritualista po zvanju liječnik, a po imenu Carlyle, da ožive redovnički život u krilu anglikanske Crkve. U dokonici obično bi zalazio u bolničku crkvu sv. Bartula u Londonu, da se tuj moli. Crkva bje sagradjena god. 1123. u romanskom slogu, a za vrijeme katolicizma u Engleskoj pripadaše benediktincima. Tu dođe mladom liječniku na um, da svoj život posveti obnovljenju benediktinskog življenja u anglikanskoj Crkvi. Mladi Carlyle znadijaše, koji velike zasluge imadjahu benediktinci za kršćanstvo u Engleskoj i kako je divno cvao njihov red, dokle god ne bje ukinut po Henriku VIII. ujedno sa drugim redovima. I tako on započe svoju osnovu ostvarivati sa nekim drugovima, koji su ga pomagali u svim poteškoćama pri osnivanju njihove zajednice. God. 1898. anglikanski nadbiskup Temple primi redovničko zavjetovanje mladog liječnika, koji si uze ime „Dom Aelred“ Godine 1902. dom Aelred Carlyle bude ustoličen kano benediktinski opat po anglikanskom biskupu Grafton-u u Painsthorpe-u (Jorkshire). God. 1904. pogodi se nadbiskup Maclagan sa Grafton-om da dom Aelred-a zaredi za anglikanskog svećenika. Čedni počeci anglikanske zajednice ne ostadoše bez uspjeha, jer naidoše na velike simpatije sa strane anglikanskih ritualista, tako da je nova zajednica god. 1906. mogla kupiti posjed na otočiću Caldey-u uz obalu Wales-škog kraja, i tuj sagradi prvo krilo samostana, gdje anglikanski samostanci prihvatiše u svim svojim potankostima „Pravilo življenja“ sv. Benedikta. Odatle im i današnji naziv: caldey-ski benediktinci. Otočić Caldey ima u povijesti pravi kat. značaj. Sredinom 5-og vijeka osnuje tuj sv. Iltyd prvi samostan, koji dade glasovitih britanskih svetaca, kao sv. Samson-a Dolskoga, sv. Dubrik-a, sv. Gildu i druge. Za vladanja Henrika I. prijede otočić darovanjem u posjed benediktinske opatije sv. Dogmajela, koja je živjela u Engleskoj zanosnim životom sve do XVI vijeka t. j.

do Henrika VIII. Starodrevna crkva kao i zidine negdašnje samostanske zgrade postoje još i danas. Svatljivo je, da je dom Aelred sa osobitom radošću kupio posjed ovog otočića, koji će mu pripovijedati toli krasnih uspomena iz kršćanske prošlosti.

Većina ovih anglikanskih benediktinaca nije primila nikakova reda, jer se pretežno bave sa ručnim radom, a osobito sa pravljenjem crkovnih nakita, vezivom i zlatarstvom.

U opće, kako su se svi držali u svom življenju pravila sv. Benedikta i starih redovničkih predaja, te svoje dane sprovali u molitvi i izvršivanju liturgičnih službi, to nije čudo, što njihov samostanski život porodi sumnjičenja kod vlasti anglikanske Crkve. S druge strane vodio ih je taj njihov način života k približenju katolicima. Još veća se sumnja kod angl. crkovne oblasti očitovala, kada ti benediktinci proživješe cijelu korizmu g. 1912. u posebnim molitvama za postignuće božanskog rasvjetljenja. Dođe i Uskrs, ali oni ostadoše u svojoj staroj Crkvi, pošto su bili uvjereni kao i mnogi ritualiste, da angl. Crkva, i ako je u shizmi, ipak posjeduje pravovaljane sakramente, i da njima valja poraditi oko sjedinjenja cjelokupne Crkve u Ingleskoj sa rimskom Crkvom.

No minule godine obratiše se anglikanski benediktinci svojoj vrhovnoj glavi u Canterbury-u, nadbiskupu Davidson-u, da im podijeli službenu potvrdu. Sporazumno sa ovim angl. dostojanstvenikom, izabraše oni Charles Gore-a, oksfordškog biskupa, da ih dođe potvrditi. Ali biskup Gore ne htjedne se latiti toga posla bez nekih uvjeta: Neka se, reče, ostave u svojim javnim molitvama spominjanja Neoskvrnjena Začeca, Uzašašća B. D. Marije kao i izloženja i blagoslova sa presv. Svetotajstvom. Na to redovnici sakupljeni u kapitulu dne 19. veljače o. g. izdadoše slijedeću izjavu: „Puna je već godina, da su benediktinci otoka Caldey-a bili u dopisivanju sa kenterberškim nadbiskupom i oksforškim biskupom u nakani da ovog posljednjeg izaberu kao episkopalnog pohoditelja njihove zajednice. Međutim dopisivanje je sada dokončalo, jer se zajednica ne može po savjesti podvrći uvjetima, koje im je biskup držao dužnim naložiti prije nego li se primi pohoditeljske službe. Ovi uvjeti, kad bi bili prihvaćeni, bili bi za zajednicu prikrivenim zatajivanjem vjere i vršenja vjerskih dužnosti, kojih se je zajednica ovih zadnjih petnajst godina uvijek držala i koje je naučavala. U ovakim okolnostima zajednica čuti, da ne može

više ostati u anglikanskoj Crkvi, jer to bi značilo nevjernost onomu, što ona drži životnim načelima. Dosljedno, zajednica je odlučila zatražiti pristup u kat. Crkvu sa prelazom u pravi „benediktinski red“.

Tako je točnije poznavanje kat. Crkve, milost Božja i pobožna molitva privela iskrene duše u kat. Crkvu.

Gornjoj izjavi pridružila se i zajednica benediktinskih redovnica opatije sv. Brigite u Milford Haven-u kod Tenby-a. Ovaj samostan opstojao je već pred 25 godina kod Londona. Kašnje su redovnice dobile opatiju kod Mallinga u Kentu od pobožne žene Miss Boyd. Iz Mallinga one se premjestiše na današnje mjesto u svrhu da ih duševno opskrbljuju caldey-ski benediktinci. Redovnice su radile zajedno s njima u svim ovim posljednjim postupcima glede crkvnog općenja.

Prema tomu dvije anglikanske zajednice sa 61 osobom danas su primljene u kat. Crkvu, gdje će moći, s blagoslovom Božjim, uspješnije raditi oko obraćenja svoje zalutale braće.

Anton L. Gančević, O. F. M.

Juridičke bilješke.

Haške konvencije o ženidbenom pravu i naši zakoni. U Bogosl. Smotri God. IV. br. 1. str. 81.—85. odgovara g. dr. M. Lanović u bilješci pod gornjim naslovom na naše izvode i opaske u Bogosl. Smotri God. III. str. 199—202, 305—308 i 435—440. U interesu ispravnog shvaćanja zakona za ženidbe katolika moramo mu uzvratiti.

1. G. dr. Lanović zastupa mnijenje, da inozemni katolici, kad u nas brak sklapaju, nisu vezani na zakone naše.

Protivno sadržaje § 3. za žen. katolika, kad odregjuje: „Ne smije nijedan katolik ženiti se u carevini Austrijskoj (sada: u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji) drugčije, nego držeći se svih propisa, što ih zakon crkveni ustanovljuje glede valjanosti ženidbe“. Zakonodavac naš ne veli „nijedan Austrijanac katolički“, kako tog. dr. Lanović hoće, nego „nesmije nijedan katolik ženiti se u carevini Austrijskoj“, a to su posve različite stvari. Kada naš zakonodavac na umu ima samo „austrijske“ katolike, znade već odabrati izraze, koji samo nje obuhvaćaju, n. pr. u § 74. zak. za žen. kat. veli: „Austrijanac katolički može“ itd. Prema ustanovi dakle § 3. zak. za žen. kat. ovisi valjanost